

چکیده‌ی ده هزار سال
تاریخ و فرهنگ ایران
نیا برآمدن اسلام

مینو کسائی (قندی)

سرشناسه : کسائیان ، مینو ۱۳۳۵
 عنوان و نام پدیدآور : چکیده ده هزار سال تاریخ و فرهنگ ایران تا برآمدن اسلام -
 مینو کسائیان (قندی)
 مشخصات نشر : قم ، آئینه دانش ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۲۷۲ ص : مصور.
 شابک : 978-600-215-070-7
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : اسلام - ایران - تاریخ - ادیان - دین
 شناسه افزوده : خسرو، محمد، ۱۳۴۹ - ، مترجم.
 رده بندی کنگره : ۹۱۳۸۹ ۵ هـ / ک ۲۲۷۰ / BL
 رده بندی دیویی : ۲۹۹/۱۵۵ شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۴۸۳۴۲

مرکز پخش : تهران، اتوبان آهنگ ، پلاک ۵۴

۰۲۱-۳۳۴۳۱۴۵۲

۰۹۱۲۱۵۳۰۰۷۱

aienedanesh@yahoo.com

چکیده ده هزار سال تاریخ و فرهنگ ایران تا برآمدن اسلام

مینو کسائیان (قندی) ویراستار: علیرضا خیرالهی - آئینه دانش

ناشر آئینه دانش
 نوبت چاپ اول ، ۱۳۹۲
 قیمت ۱۴۵۰۰ تومان
 شمارگان ۵۰۰ جلد
 چاپخانه جعفری
 لیتوگرافی صیام
 مرکز پخش انتشارات فن افزار

ISBN: 978-600-215-070-7

**

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۵-۰۷۰-۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خداوند، این کشور را از دشمن و خشکالی و از دوغ محفوظ دارد.

دعای داریوش کبیر در تخت جمشید

تقدیم به همه‌ی عزیزانی که قلبشان به خاطر کشور عزیزشان «ایران» می‌تپد
و تقدیم به مشفق دای، انجام اب، محمده، شه‌ه، ف، هخته‌ام آقاء، «منه‌حب قنده»

فهرست مطالب

۹		سخنی در آغاز
۱۳		انسان غار و نخستین ساکنان دشت - هزاره‌ی هشتم ق.م.
۱۵		تمدن ماقبل تاریخ ایران - هزاره‌ی چهارم ق.م.
۲۰		ایران در هزاره‌ی سوم ق.م.
۲۷		عیلام - هزاره‌ی دوم ق.م.
۵۳		مهاجرت آریایی‌ها به ایران - هزاره‌ی اول ق.م.
۵۶		مادها
۶۷		پارس‌ها
۶۹		هخامنشیان
۱۱۶		سلوکیان
۱۲۰		اشکانیان
۱۳۲		ساسانیان
۱۷۷		نقش زن ایرانی در دوران باستان تا اسلام
۱۸۳		پرستش طبیعت
۱۸۷		آیین مهرپرستی
۱۹۴		دین زرتشتی
۲۱۷		آیین زوانی
۲۲۰		کیش مانوی
۲۲۹		آیین مزدک
۲۳۵		آیین بودا
۲۴۱		دین یهود
۲۴۴		دین مسیحیت

سخنی در آغاز

نگاهی به تاریخ با عظمت ایران

شروع قرن بیست و یکم میلادی است. می‌دانیم که از عمر کهری زمین، میلیاردها سال می‌گذرد و از عمر جهان آفرینش به مراتب پیش‌تر. هر مکت و قومی، تاریخ نه چندان دور خود را از روزی شروع کرده است که آن روز در تعیین و تکوین سرنوشت فرهنگی او روزی منحصر به فرد به‌شمار می‌رفته است.

به منظور تعیین تاریخی یکنواخت برای بشریت، می‌توانستیم مبدأ را از آغاز آفرینش شروع کنیم، ولی در کاربرد روزانه با ارقام فوق‌العاده بالایی سر و کار پیدا می‌کردیم، مانند ده میلیارد و ششصد میلیون و ... ؛ از آن گذشته، ما سال دقیق پیدایش جهان هستی و حتی کهری زمین خود را نمی‌دانیم.

۸۰۰۰ تا ۹۰۰۰ سال قبل از میلاد عیسی مسیح علیه‌السلام، طلیعه‌ی تمدن بشری پس از گذشت میلیاردها سال از عمر زمین و پیدایش انسان، برای اولین بار خود را نمودار ساخت. این تاریخ در برابر عمر انسان خیلی طولانی به نظر می‌رسد، ولی در برابر عمر واقعی و تاریخ شروع هستی کهری خاکی ما، لحظه‌ای بیش به‌شمار نمی‌رود.

حدود ۸۰۰۰ سال قبل از میلاد، انسان ماقبل تاریخ در فلات (= نجد) ایران، داخل غارها و صحراها سکونت گزید. ایرانیان غالباً گذشته‌ی خود را از هزار سال قبل از میلاد و از ورود آریایی‌ها به فلات ایران می‌دانند، در حالی که ایران، گذشته‌ی بسیار طولانی دارد. ایران در طول تاریخ، در رویارویی با هجوم بابل، یونان، تازی، تاتار، مغول و عرب، تسلیم نگردیده است. این ملت در طی شش هزار سال، شش بار درخشید و به اوج رسید که عبارتند از:

۱. دوره سلطنت عیلامی‌ها که تاریخ برجسته‌ی آن بیش از دو هزار سال را در بر گرفته و یکی از کهن‌ترین تمدن‌های ایران باستان است.

۲. شاهنشاهی هخامنشی که برای نخستین بار یک دولت جهانی به وجود آورد و ایرانیان به مدت ۲۵۰ سال در امنیت زندگی کردند.

۳. حکومت اشکانیان

۴. شاهنشاهی ساسانیان که دوره تجدید عظمت ایران محسوب می‌شود.

۵. حکومت سلجوقیان که اگرچه ترکان آن را ایجاد کردند، ولی اداره کنندگانش ایرانی بودند.

۶. شاهنشاهی صفویه که صنایع ایران در آن دوره تجلی خاصی داشت.

شادی و تفریح و جشن به علل خاصی، در یک یا چند روز معین از سال، جزء آداب و رسوم کهن ایرانیان بوده است. برخی از آنها عبارتند از: سالگرد اتفاقات جالب و سعید از قبیل ظهور پیامبران و ظهور اشخاص بزرگ و محبوب که برای هریک جشن و سروری برپا می‌شد و در اواخر دوره ساسانی علاوه بر این که ۳۶۵ روز سال را جشن می‌گرفتند، در هر روز ممکن بود چند عید داشته باشند.

در طول تاریخ، ایرانیان نام خود را به وقایعی مانند فجایع آشوریان، بابلیان، چنگیزخان، تیموریان و امثال آن ننگین و ملوث نکردند. ایرانیان مثل یونانیان و رومیان زیردستان خود را بنده و عید خود نساختند؛ و سلاطین ایرانی مانند رومیان برای تفتن و تفریح، اسیران را با یکدیگر یا با شیر و ببر و پلنگ به جنگ نیانداختند.

این دانش و خرد ایرانیان بود که در پرتو آموزش‌های اسلامی بار دیگر درخشید و تاریکی فکری اروپای قرون وسطی را از بین برد. اعراب نیز از ایرانیان استراتژی جنگ، علم به کاربردن اسلحه، شکار با بار، طبیعت، دام پزشکی، علوم طبیعی، علم سیاست، اقتصاد، جغرافیا و معماری را فراگرفتند. معلوماتی را نیز که تاریخان از ایرانیان فراگرفتند، از طریق اسپانیا به اروپا منتقل شد و باعث گردید اروپاییان که در ظلمات جهل و توحش می‌زیستند، متمدن گردند.

در جای جای این سرزمین پهناور، انبوهی از یادگارهایی که بهمانگر هویت مردم این سرزمین است، وجود دارد. آثار باستانی و هنری قبل و بعد از اسلام، همه نشانه‌ای از حضور مداوم ملت ایران با تمدن روشن و مشخص در این سرزمین است. در موزه‌های کشورهای اروپایی آثاری از ایران باستان وجود دارد. از جمله در موزهی «لوور» پاریس در قسمت مربوط به ایران، عظمت‌هایی از این سرزمین دیده می‌شود همانند سردرهای پرشکوه و مجسمه‌هایی از مردان پارسی و پارتی.

چنانچه درصدد باشیم برای هویت خود مبدأ و آغازی بیابیم، باید نیاکان خود را از انسان غارنشین و در طول تاریخ پرنشیب و فرازش تعقیب کنیم؛ و او را در دوران مختلف و مکان‌های گوناگون تحت شرایط خاص اجتماعی حاکم بر او شناسایی کنیم و اگر بخواهیم هویت خود را در میان مردمان تاریخ گذشته مورد بررسی قرار دهیم، باید سه جنبه‌ی سیاسی، اجتماعی و دینی را در نظر بگیریم.

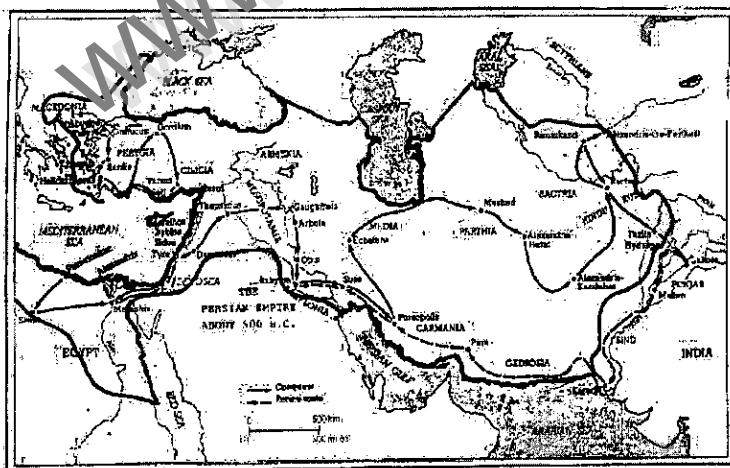
«هیستوری» History به معنای تاریخ، هیستوریسم به معنای اصالت تاریخ، و هیستوریست شخصی است که وابسته به این اصل می‌باشد. در هیستوریسم، انسان در تحول و تکامل حوادث و توالی قرن‌ها و عصرها، یعنی در مسیر تاریخ شکل می‌گیرد. پس اگر من به فارسی سخن می‌گویم، به این علت است که قرن‌ها پیش از این، حکومت‌های محلی زبان فارسی دری را به زبان ملی تبدیل کردند؛ و اگر خط من فارسی است، به این دلیل است که... و اگرهای بسیاری که در صورت مطالعه‌ی تاریخ کشورمان، قسمتی از هویت خویش را شناسایی می‌کنیم.

ما می‌توانیم خود را از همه‌ی قید و بندها رها کنیم و به رنگ دیگری درآییم و ملیت دیگری انتخاب کنیم، و در این صورت ماسک دروغین بر چهره بزنیم و وانمود به بودن چیزی کنیم که با خود اصلی ما سازگاری ندارد و یک عمر بدون هویت، مانند قاصدکی شویم که هر نسیمی ما را در هوا می‌چرخاند؛ و وقتی هویتمان را از دست دادیم، در حقیقت همه چیزمان را از دست داده‌ایم.

امید است طبقه‌ی جوان ایران، دربارهی گذشته‌ی میهن خویش که نیاکان ما آن را ساخته و پرداخته‌اند بیندیشد، به آن فخر کرده، و سعی کند که ایران در آینده، در دنیا، مقامی را که شایسته‌ی گذشته‌ی وی باشد، کسب نماید.

شاد باشید و شادی را اشاعه دهید

مینو کسانیان

قلمرو ایران در اواخر دوره‌ی هخامنشی